SHARCIGA 13 Febraayo 1968 L. 10
Sharciga la xiriira sameynta Xafiiska Baaritaanka Musuqmaasuqa.

MADAXWEYNAHA JAMHUURIYADDA

Markuu arkay ansixinta Golaha Shacbiga;

Wuxuu xeerinaa

Sharciga soo socda:

Cutubka 1aad
Qodobbo Guud

Qod. 1
Qeexid

Sida waafaqsan ujeeddooyinka sharcigaan, iyo haddii uusan macne kale ka soo bixin macnaha guud:

1. Musuqmaasuq waxaa loola jeedaa dambiyada lagu qeexay qodobbada soo socda ee Xeerka Ciqaabta (Go'aan Sharciyeed 16 Disember 1962 n. 5):
   a) Musuqmaasuq, sida ku xusan qeexitaanka qodobbada 245, 246 iyo 247;
   b) Dib-u-habayn, si waafaqsan qeexitaanka qodobka 242;
   c) wareegtay, sida ku xusan qeexitaanka qodobka 241 iyo 243;
   d) laaluush, sida ku xusan qeexitaanka qod. 244;
   e) Danaha gaarka ah ee howlaha xafiiska, sida ku xusan qeexitaanka qodobka 252;
   f) dhiirigelin musuq-maasuqa, sida ku xusan qeexitaanka qodobka 249;
   g) Ku xadgudub xafiis ee xaaladaha qaanuunku uusan si cad uu qeexin, sida ku xusan qodobka 250;
2. Sarkaal dawladeed waxaa loola jeedaa in uu yahay saraakaalka dadweynaha, dadka masuulka ka ah adeegga dadweynaha, iyo hawlwadeennada adeegga dadweynaha, sida ku cad qeexitaanka qodobka Xeerka Ciqaabta.

Qod. 2
Dhismaha Xafiiska

1. Waxaa la dhisay Xafiiska Baadhista Musuqmaasuqa (halkanna waxaa loogu yeeri doonaa "Xafiiska").
2. Xafiisku waxaa laga dhex dhisay Golaha Wasiirrada.

Qod. 3
Xaruunta

1. Xafiisku wuxuu xaruun ku leeyahay Muqdisho, iyo xafiis kaloo goboleed wuxuu ku leeyahay Hargeysa.
2. Xaruun goboleedyo ayaa laga dhisi karaa goobo kale haddii ay taasi u muuqato lagama maarmaan.

Qod. 4
Shaqada Xafiiska

Iyada oo laga noqonaayo qodobka 8aad ee Nidaamkaa Garsoorka (Go'aanka Sharciyeed ee 12 Juun 1962, n.3) iyo Buugga I Cinwaanka I Cutubka II ee Xeerka Habka Ciqaabta (Go'aanka Sharciyeed ee 1 Juun 1963, n.1) waxaa la siiyay Xafiiska Awoodaha soo socda:

1. Si toos ah u sii wado ama weydiiyo su'aalaha ku saabsan:
   a) macaamil ganacsi kasta oo sarkaal dawladeed looga shakiyo ama la aaminsan yahay inuu ku kacay musuqmaasuq;
   b) cabasho kasta oo ka dhan ah sarkaal dowladeed oo ku saabsan in ay sameeyeen ama sababo kaloo qaldan ama musuqmaasuq ah;
   c) wixii eedeyn musuqmqqsuq iyo anshax xumo ah.
2. Weydiiyo, dhammaan kiisaska ku lug leh musuqmaasuq ama ficillo kaloo qaldan:
   a) in Qeybta La-dagaallanka Musuqmaasuqa ee Qeybta Dambi baarista ee Booliska ay baarayaan kiiska, ama.
   b) in fulinta, sharci dejinta ama hay'adaha garsoorka ee dowladda oo ay ku jiraan wasaaradaha, waaxyaha, adeegyada, maamulka gobollada iyo degmooyinka, maamulada dawladaha hoose, laamaha dowladda ama hay'adaha kale ee maamulka ee daneynaya kiiska, ay fuliyaan baaritaankooda.
3. Baaraan, kiisaska lagu sheegay farqadda hore (2) xarafka (b), warbixinta baaritaanka, oo ay tahay in loo diro xafiiska si ay ugu tallin karaan ficil kasta oo dheeraad ah oo loo baahan karo.
4. Codsato in baaritaannada ay sameeyeen xubnaha ku xusan faqradda hore (2) xarafka (b) in loo dhiibo Guddoomiyaha Degmada baaritaanka waaxyaha la baarayo ama loo dhiibo badalkiisa.
5. Dib-u-eego warbixinnada Wakiilka Baadhitaanka Waaxda ama ku-xigeenkiisa.
6. Talo soo jeedin ku saleysan baaritankooda, ama kuwa ay fuliyeen hay'adaha lagu sheegay faqaradda hore (2) xarafka (b) ama Qeybta La-dagaallanka Musuqmaasuqa ee Qaybta Baarista Dembiyada, talaabooyinka edbinta ee la qaadayo marka la eego dadka ay khusayso.
7. Ku sameeyo baaritaan guud oo ku saabsan howlaha la-dagaallanka musuqmaasuqa ee xubnaha lagu sheegay farqadda (2) xarafka (b);
8. Soo jeediyo in lagu sameeyo isbeddel dhismaha iyo habraacyada ee xubnaha ku xusan faqradda hore (2) xarafka (b) ay qaataan si loo xakameeyo musuqmaasuqa;
9. Mar kale weydiistaan ayna baaraan warbixinnada, xisaabcelinta iyo caddeynta xubnaha lagu sheegay farqadda hore (2) xarafka (b), ee ku saabsan howlahooda la-dagaallanka musuqmaasuqa.
10. Ku sii wad, waqtiyada loo arko inay ku habboon yihiin dib-u-eegidda habraacyada iyo nidaamyada ay qaateen hay'adaha ku xusan cutubkii hore (2) warqad (b) ee loogu talagalay dhowrista sharafta iyo isku-xirnaanta.
11. Codso macluumaad ku saabsan tillaabooyinka ay qaadaan shaqsiyaadka lagu xusay sadarka hore (2) warqad (b) ku saleysan tallooyinka xafiiska.
12. Si toos ah ugu gudbiyo warbixin sanadeed ee howlaheeda xafiiska Raiisel wasaaraha, iyadoo la muujinayo qaasatan talooyinka xafiiska, ee aan la aqbalin ama aan la raacin, nuqul warbixintan waa in loo soo gudbiyo sidoo kale Wasiirka Arimaha Gudaha iyo Taliyaha Ciidanka Booliska.

Cutubka 2aad
Abaabulka Xafiiska

Qod. 5
Dhismaha Xafiiska

1. Xafiiska wuxuu ka kooban yahay shanta xubnood ee soo socoto:
   a) Guddoomiye ee Xafiiska Baarista Musuqmaasuqa;
   b) Guddoomiye ee arrimaha farsamada;
   c) Guddoomiye ee baarista waaxyaha;
   d) Guddoomiyaha arrimaha Gobollada iyo Degmooyinka;
   e) Guddoomiyaha arrimaha cashuuraha.
2. Xubnaha xafiiska waxaa gacan ka geysanaysa gudashada howlahooda shan gudoomiye ku xigeen.

Qod. 6
Shuruudaha looga Baahan yahay Xubnaha Xafiiska iyo Wakiillada Guddoomiyaha

1. Xubnaha xafiisku waa inay ahaadaan dad tusaale fiican oo sumcad iyo daacadnimo leh.
2. Xubnaha Xafiisyada waa inay sidoo kale lahaadaan shuruudahan:
   a) Gudoomiyaha Sare waa inuu khibrad aad badan u leeyahay qeybta maamulka;
   b) Guddoomiyaha arrimaha farsamada waa inuu lahaadaa xoogaa aqoon ah habka soo iibsiga iyo sidoo kale farsamada injineeriyada iyo dhismaha;
   c) Guddoomiyaha baarista waaxyaha waa inuu khibrad u leeyahay baaritaanka;
   d) Guddomiyuha arrimaha diinta iyo Gobollada iyo Degmooyinka waa in uu ku xeel dheer yahay arrimaha Gobollada iyo Degmooyinka;
   e) Guddoomiyaha arrimaha cashuuruhu waa inuu khabiir ku yahay arrimaha dhaqaalaha aqoonna u leeyahay arrimaha maaliyadda iyo dhaqaalaha.
3. Wakiilada Guddoomiyeyasha waa in ay khibrad la taaban karo u leeyihiin qaybta loo xilsaaray si ay uga caawiyaan xubnaha xafiiska.

Qod. 7
Magacaabista iyo muddada xafiiska

1. Gudoomiyaha Sare, Guddoomiyeyaasha iyo kuxigeennadooda waxaa magacaaba Madaxweynaha Jamhuuriyada soo jeedinta Wasiirka Koowaad ka dib marka uu la tashado Golaha Wasiirada.
2. Waxay xafiiska sii hayaan shan sano waana loo cusbooneysiin karaa.

Qod. 8
Jago ka Eryid

1. Guddoomiyaha Sare, gudoomiyeyaasha iyo kuxigeenadiisa loogama eryi karo xafiiska laga reebo musuqmaasuq ama anshax xumo maxkamada horteeda laga cadeeyo.
2. Ka eryidda jagadu waxay ku timaadaa qaabka loo maraayo magacaabista sida ku cad qodobka 7, faqradda (1).

Qod. 9
Shaqaalaha lagama Maarmaanka ah

Xafiisku waxaa uu leeyahay shaqaalaha lagama maarmaanka u ah.

Qod. 10
Shuruudaha Shaqaalaha

Shaqaalaha lagama maarmaanka u ah xafiiska, oo ku hawlan howlaha baaritaanka waa inay lahaadaan hufnaan buuxdo iyo khibrad xaga diinta, sharciga, dhaqaalaha, arrimo, warshadaha, ganacsiga iyo shaqada shacabka.

Qod. 11
Mamnuucid

Shaqaalaha xafiiska, inta ay u qabanayaan howlaha Xafiiska laftiisa, uma shaqayn karaan hay'ad kale oo maamulka guud ka mid ah, marka laga reebo Ciidanka Booliska Soomaaliyeed, iyo Wasaaradda Caddaaladda iyo Arrimaha Diinta.

Qod. 12
Dabaqidda Xeerarka Shaqaalaha Rayidka ee Dawladda

Xeerka Shaqaalaha Dawladda ee Rayidka ah (Sharciga Maarso 1962, lambarka 7) waxaa lau dabaqaa xubnaha xafiiska, wakiilada guddoomiyeyaasha, iyo shaqaalaha, lagama maarmaanka ah in kastoo qodobbada sharcigan aysan la jaan qaadi karin kuwa sharcigaas.

Cutubka 3aad
Hawlaha

Qod. 13
Guddoomiyaha Sare

1. Guddoomiyaha Sare ee xafiiska baarista musuqmaasuqa wuxuu mas'uul ka yahay kooontroolka guud ee howlaha xafiiska.
2. Wuxuu kaloo mas'uul ka yahay xiriirka xafiiska uu la leeyihiin hay'adaha kale ee dowladda.
3. Haddii ay jiraan isdulfuulid howleed ee u dhexeeya guddoomiyeyaasha kala duwan, wuxuu magacaabayaa guddoomiyaha leh mas'uuliyadda ugu dambeysa ee baaritaanka.

Qod. 14
Guddoomiyaha Arrimaha Farsamada

Guddoomiyaha ee arrimahafarsamada wuxuu mas'uul ka yahay baarista la xiriirto waxyaabaha khaldan ee ku saabsan qandaraasyada ay galaan hay'adaha dowladdu, iyadoo tixgelin gaar ah la siinayo qandaraasyada la qaadanaayo, bixinta lacagaha dheeraadka ah ee injineeriyada, iyo ku guuldareysiga inuu ku buuxiyo shuruudaha lagu heshiiyay.

Qod. 15
Guddoomiyaha Baarista Waaxyaha

Guddoomiyaha baarista waaxda wuxuu masuul ka yahay:

1. ku dhaqanka, shaqsi ahaan ama ayadoo la isticmaalayo Wakiilka, baaritaannada howlaha hay'adaha dowladda ee lagu caddeeyay sharcigaan;
2. dib-u-eegista baaritaannada kor ku xusan, ama kuwa ay fuliyeen hay'adaha Gobolka ee ay quseyso.

Qod. 16
Gudoomiyaha Arimaha Gobollada iyo Degmooyinka

1. Guddoomiyaha arrimaha Gobollada iyo Degmooyinka wuxuu mas'uul ka yahay koontroolka howlaha la-dagaallanka musuqmaasuqa ee ay qabtaan gudoomiyeyaasha Gobollada, Guddoomiyeyaasha Degmooyinka iyo Xafiisyada Gobollada ama Degmooyinka ee Wasaaradaha kala duwan, waaxyaha, adeegyada, maamulada degmooyinka, Hay'adaha Dowladda ama hey'adaha kale ee gobolka.
2. Guddoomiyaha ama wakiilkiisa ayaa booqan kara gobollada iyo degmooyinka ay khusayso, dhegeysina ku qaban karo meelaha loo arko inay lagama maarmaan tahay.

Qod. 17
Guddoomiyahay Arrimaha Canshuuraha

Guddoomiyaha arrimaha canshuuraha ayaa mas'uul ka ah baaritaanka dhammaan arrimaha la xiriira canshuuraha.

Cutubka 4aad
Habraaca

Qod. 18

Cabashooyinka Xafiiska waxaa lagu sameyn karaa shaqsi ahaan ama qoraal ahaan, waxayna noqon kartaa mid qarsoodi ah ama rasmi ah.

Qod. 19
Helitaanka Cabashooyinka

Xafiisku ayaa sameyn doono habraacyada maamul ee lagama maarmaanka u ah soo helitaanka cabashoyinka dadweynaha ee ku saabsan akhlaaqda musuqmaasuq ee saraakiisha dowladda.

Qod. 20
Baaritaannada

Baaritaan ayaa lagu samayn doonaa cabasho kasta oo lagu xareeyo xafiiska. Natiijooyinka baaritaanadanna waxaa lagu dari doonaa warbixinta sanadlaha ah.

Qod. 21
Helitaanka Dukumentiyo Rasmi ah iyo Xaqa u Yeerista

Xubnaha xafiiska, gudoomiye ku xigeennada iyo saraakisha kale waxaa si qoraal ah loogu fasaxay inuu sidaas sameeyo xubin xafiiska ka socdo ama hal guddomiye kuxigeen:

a) Xaq waxay u leeyihiin inay ka helaan dhamaanba xubnaha lagu sheegay qod. 1 faqradda (2) xarafka (b), dokumiintiyada rasmiga ah si ay u sameeyaan baaritaannada lagu sheegay sharcigaan, bishard in aysan faafainin innaba wax ka mid ah dokumiintiyadan marka laga reebo marka ay fulinayaan shaqadooda sida waafaqsan sharcigaan.
b) Xaq waxay u leeyihiin in ay u yeeraan qofkasta si uu u hor yimaado si howshooda baaritaan ay u qabsadaan sida lagu sheegay sharcigaan.

Cutubka 5aad

Qodobbo kama Dambeys ah

Qod. 22
Xeer Fulineed

Go'aanno gaar ah ayaa lagu soo saari doonaa hal ama wax kabadan ee xeerar fulineed.

Qod. 23
Xeerarka Gudaha

Xafiiska wuxuu, sida ku xusan qodobbada sharcigaan iyo xeerka fulinta, soo saaraai karaa xeer gudaha ah oo ay ku shaqeeyaan waxna ku maamulaan.

Qod. 24
Dhaqan Galid

Sharcigaani wuxuu dhaqan gelayaa maalin

ka dib maalinta lagu soo daabacay Faafinta Rasmiga ah.

Muqdisho, 13 Febraayo 1968.

Cabdirashiid Cali sharmarke

Raiisel Wasaare

Maxamed Hagi Ibraahim Cigaal